
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Torrent Roura, Cristina; Solà i Pujols, Jaume , dir. El parlar del Pla de l'Estany i la pervivència del català septentrional de transició: un estudi de tres generacions. 2024. 50 pag. (Grau en Traducció i Interpretació)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300215>

under the terms of the license

FACULTAT DE TRADUCCIÓ I D'INTERPRETACIÓ

GRAU DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

TREBALL DE FI DE GRAU

Curs 2023-2024

**El parlar del Pla de l'Estany i la pervivència del català
septentrional de transició: un estudi de tres
generacions**

Cristina Torrent Roura

TUTOR

JAUME SOLÀ PUJOLS

Barcelona, 15 de maig del 2024

UAB

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Agraïments

A tots els informants que han fet possible aquest treball, pel vostre temps i les vostres ganes,

A la meva àvia i el seu català de Can Puig de la Bellacasa, al meu avi i les seves històries i acudits de la vida a can Massala a Santa Llogaia del Terri, per ensenyar-me un món i la seva llengua,

Als meus pares, per fer-ho tot més fàcil, per acompanyar-me sempre,

Als meus amics, per l'alegria i les riallades,

I, al meu tutor, Jaume Solà, per l'ajuda, la dedicació i per transmetre'm l'interès per l'estudi de la llengua,

Gràcies

Dades del TFG

Títol: El parlar del Pla de l'Estany i la pervivència del català septentrional de transició: un estudi de tres generacions
El habla de la comarca del Pla de l'Estany y la pervivencia del catalán septentrional de transición: un estudio de tres generaciones
The dialect of Pla de l'Estany region and the survival of transitional northern Catalan: a study of three generations

Autor/a: Cristina Torrent Roura

Tutor/a: Jaume Solà Pujols

Centre: Facultat de Traducció i d'Interpretació

Estudis: Grau de Traducció i Interpretació

Curs acadèmic: 2023-2024

Paraules clau

CA: català, dialectologia, català septentrional de transició, Pla de l'Estany, variació lingüística, conservació dialectal, morfologia, sintaxi

ES: catalán, dialectología, catalán septentrional de transición, Pla de l'Estany, variación lingüística, conservación dialectal, morfología, sintaxis

EN: Catalan, dialectology, transitional Northern Catalan, Pla de l'Estany, linguistic variation, dialect conservation, morphology, syntax

Resum del TFG

Resum: Aquest treball de fi de grau estudia l'estat actual del subdialecte del català central, anomenat català septentrional de transició, a la comarca del Pla de l'Estany. L'interès del treball rau en l'observació i anàlisi dels canvis lingüístics generacionals en aquesta zona, prenent en consideració tres franges d'edat diferents: joves, adults de mitjana edat i persones d'edat avançada.

L'estudi té com a objectiu principal analitzar la vitalitat actual dels trets del dialecte en aquesta comarca, investigant l'ús de característiques específiques del subdialecte del català central en els diferents grups d'edat. A través de quaranta entrevistes, es recopila

informació sobre la presència i l'ús de diversos trets dialectals, permetent establir comparacions entre les tres generacions examinades.

Els resultats de l'estudi revelen una tendència clara de retrocés en l'ús de moltes de les característiques estudiades, amb la preservació relativa d'algunes. Les conclusions de l'estudi poden contribuir al debat sobre les implicacions de l'homogeneïtzació lingüística i poden ressaltar la rellevància de preservar la diversitat dialectal de la llengua catalana.

Resumen: Este trabajo de fin de grado estudia el estado actual del subdialecto del catalán central, llamado catalán septentrional de transición, en la comarca del Pla de l'Estany. El interés del trabajo radica en la observación y análisis de los cambios lingüísticos generacionales en esta zona, tomando en consideración tres franjas de edad distintas: jóvenes, adultos de mediana edad y personas de edad avanzada.

El estudio tiene como objetivo principal analizar la vitalidad actual de los rasgos del dialecto en esta comarca, investigando el uso de características específicas del subdialecto del catalán central en los distintos grupos de edad. A través de cuarenta entrevistas, se recopila información sobre la presencia y el uso de varios rasgos dialectales, permitiendo establecer comparaciones entre las tres generaciones examinadas.

Los resultados del estudio revelan una clara tendencia de retroceso en el uso de muchas de las características estudiadas, con la preservación relativa de algunas de ellas. Las conclusiones del estudio pueden contribuir al debate sobre las implicaciones de la homogeneización lingüística y resaltar la relevancia de preservar la diversidad dialectal de la lengua catalana.

Abstract: This final degree thesis examines the current state of the sub-dialect of central Catalan, called transitional northern Catalan, in the region of Pla de l'Estany. The interest of the work lies in the observation and analysis of generational linguistic changes in this area, taking into consideration three different age groups: young people, middle-aged adults, and the elderly.

The study's primary purpose is to assess the current vitality of the dialect features in this region, investigating the use of specific characteristics of the central Catalan sub-dialect in different age groups. Forty interviews are conducted to gather data on the presence and

use of various dialect features, allowing comparisons between the three generations studied.

The study's findings reveal a clear pattern of regression in the use of several of the characteristics examined, with the relative preservation of some of them. The conclusions of the study could contribute to the debate over the implications of linguistic homogenization, emphasising the importance of preserving the dialectal diversity of the Catalan language.

Abreviacions

ex.	exemple
ext.	extensió
Imp. Ind.	imperfet d'indicatiu
inf.	informant
p.	persona
pàg.	pàgina / pàgines
Pres. Ind.	present d'indicatiu
sing.	singular
veg.	vegeu

Índex

1. Introducció	1
1.1. Justificació de l'interès pel tema	1
1.2. Objectius de la investigació	1
1.3. Marc de recerca i bases teòriques	2
1.3.1. Marc geogràfic	2
1.3.2. El dialecte septentrional de transició	3
2. Metodologia	6
2.1. Selecció dels informants	6
2.2. Desenvolupament de l'entrevista	6
3. Tria dels trets dialectals	8
3.1. Morfologia	8
3.1.1. Epítesi [k] o [t] en la 1a p. sing. del Pres. Ind.	8
3.1.2. Epèntesi posterior al morf d'infinitiu /t/ en determinats verbs de la subclasse verbal II	10
3.1.3. Addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind.; 4, 5 Imp. Ind. del verb <i>ser</i>	11
3.1.4. Final d'arrel en /b/ en determinats temps dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.]	12
3.1.5. No addició del morf /a/ als possessius femenins	14
3.2. Sintaxi	15
3.2.1. Marcadors de negació <i>poc(a)</i> i <i>no...(pas)</i> (i el quantificador <i>gota</i>)	15
4. Anàlisi dels trets dialectals	20
4.1. Epítesi [k] o [t] en la 1a p. sing. del Pres. Ind.	20
4.2. Epèntesi posterior al morf d'infinitiu /t/ en determinats verbs de la subclasse verbal II	22
4.3. Addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind.; 4, 5 Imp. Ind. del verb <i>ser</i>	25

4.4. Final d'arrel en /b/ en determinats temps dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.].....	27
4.5. No addició del morf /a/ als possessius femenins	31
4.6. Marcadors de negació <i>poc(a)</i> i <i>no...(pas)</i> (i el quantificador <i>gota</i>)	34
5. Conclusions	37
6. Bibliografia.....	40
7. Annexos	42

1. Introducció

1.1. Justificació de l'interès pel tema

Com a estudiant de traducció, m'agrada observar, descriure i analitzar els fenòmens de la llengua. El meu interès acadèmic recau en la recerca de les tendències evolutives que es produeixen en el català de la meua comarca, el Pla de l'Estany, la qual disposa d'un patrimoni lingüístic molt ric. Intento plasmar, així doncs, tots aquells coneixements sobre la variació lingüística que he adquirit durant el grau en un cas pràctic i proper.

L'estudi esbrina com la comunitat s'ha desenvolupat lingüísticament mentre apropa a la comprensió d'una parla en estat de transformació, amb la pèrdua progressiva dels trets característics. El treball, d'altra banda, pot ajudar a la sensibilització sobre la importància de preservar la diversitat dialectal del català i pot contribuir al debat sobre les implicacions de l'homogeneïtzació lingüística. Personalment, crec que aquesta sensibilització és urgent, ja que tota la tradició normativa s'ha encaminat a eliminar els dialectalismes incorrectes.

Totes aquestes qüestions, a més a més, són rellevants en la definició del català com a llengua objecte en traducció, que ha de comprendre un espectre més ampli que la mera llengua estàndard, especialment per a la caracterització d'una llengua col·loquial de ficció.

1.2. Objectius de la investigació

L'objectiu general d'aquest treball és fer un estudi dialectològic sincrònic de la parla del Pla de l'Estany. A la comarca —com explicarem detalladament més endavant— s'hi parla un subdialecte del català central anomenat català septentrional de transició. El que ens proposem amb aquest estudi és analitzar-ne la vitalitat actual a la comarca. Per tal de complir amb aquest objectiu, es fa una tria de característiques del dialecte i, seguidament, a través d'unes entrevistes, se n'estudien les realitzacions en quaranta informants, pertanyents a tres franges d'edat diferents: persones joves, de mitjana edat i d'edat avançada. Els informants, per tal de garantir que parlin el dialecte, són fills de la comarca, hi resideixen i tenen pares també nats al Pla de l'Estany o voltants. El que es busca, per tant, és estudiar fins a quin punt la transició generacional implica una pèrdua de trets dialectals, un fenomen general en els dialectes del Principat.

Pel que fa als objectius secundaris, el treball, per cada característica dialectal analitzada, ofereix una visió diacrònica de l'evolució del tret. És a dir, fa un repàs de les observacions que n'han fet a estudis anteriors a la zona i, d'aquesta manera, es parteix d'un marc contextual que ens permet entendre l'evolució de la característica al llarg dels anys fins a arribar a l'etapa actual. D'altra banda, dins l'interès general de preservar la riquesa dialectal del català, les conclusions extretes poden ajudar a sensibilitzar sobre la importància de preservar la diversitat lingüística i poden contribuir al debat sobre les implicacions de l'homogeneïtzació lingüística.

1.3. Marc de recerca i bases teòriques

1.3.1. Marc geogràfic

La comarca del Pla de l'Estany es troba al nord-est de Catalunya, a la plana de l'estany de Banyoles, i limita amb les comarques de la Garrotxa, l'Alt Empordà i el Gironès. Va ser establerta l'any 1988 i està integrada per onze municipis: Banyoles, Camós, Crespià, Cornellà del Terri, Esponellà, Fontcoberta, Palol de Revardit, Porqueres, Sant Miquel de Campmajor, Serinyà i Vilademuls. Banyoles n'és la capital per raons històriques, econòmiques i demogràfiques.

L'eix vertebral de les comunicacions a la comarca del Pla de l'Estany és la carretera C-66 (Eix Empordà-Garrotxa), que travessa la comarca i enllaça Girona amb Besalú, amb la qual s'articula el creixement econòmic de la comarca.

Pel que fa a la població, l'any 2022 el Pla de l'Estany tenia 32.941 habitants. Banyoles, 20.187 (Idescat, 2023).

La població del Pla de l'Estany sol ser originària de la mateixa comarca o de comarques properes com el Gironès, l'Empordà i la Garrotxa. La immigració massiva va iniciar-se durant les dècades de 1950 i 1960, procedent de Castella i Andalusia, mentre que la darrera onada migratòria prové de l'Àfrica central i del món àrab (Enciclopèdia Catalana, 2023).

La piràmide comarcal presenta una població madura però amb una tendència a l'envelliment atenuada, menor que la del conjunt de Catalunya (Enciclopèdia Catalana, 2023).

Pel que fa a la situació lingüística del català a la comarca, segons l'edició publicada el juliol de 2023 de l'*InformeCAT*, un recull anual de cinquanta dades sobre la llengua catalana que publica Plataforma per la Llengua, al Pla de l'Estany, un 70,9% de la població identifica el català com a única llengua pròpia. Per contextualitzar aquesta dada, cal esmentar que en el global de Catalunya el percentatge d'identificació única amb el català és 42,1%.

1.3.2. El dialecte septentrional de transició.

El lingüista Joan Veny, a *Els parlars*, divideix l'àmbit lingüístic català en dos grans blocs dialectals (1982, pàg. 28). El bloc oriental inclou els dialectes central, balear, alguerès i rossellonès o català septentrional, mentre que el bloc occidental abraça el dialecte nord-occidental i el valencià. A més, cadascun d'aquests dialectes conté subdialectes pertanyents a àrees geogràfiques específiques. Així doncs, segons Veny, els cinc subdialectes del català central són el salat, el xipella, el tarragoní, el barceloní¹ i, finalment, el septentrional de transició, pertanyent a la zona nord del català central.

Ara bé, l'espai lingüístic corresponent a la franja septentrional del català central ha estat objecte de diferents delimitacions dialectals i, de fet, és una de les qüestions més controvertides de la dialectologia catalana. A continuació en fem un petit repàs.

Alcover, el 1919, va ser el primer a presentar-ne una divisió dialectal. Va partir únicament de la desinència de 1a p. sing. del present d'indicatiu per tal de fer la següent divisió territorial: en primer lloc, el dialecte «català central» caracteritzat per la desinència [u], en segon lloc, una àrea anomenada «català oriental», caracteritzada per les desinències [ut] i [uk] i, en tercer lloc, una altra àrea anomenada «català pireneic-oriental», caracteritzada per la desinència [i]. El català «central», segons Alcover, arribava fins a la Selva, el català «oriental» anava des de Tossa fins a Figueres (Adam 2006, pàg. 22). El «català pireneic-oriental», en canvi, abraçava la Baixa Cerdanya, el Ripollès i la part nord de la Garrotxa i de l'Alt Empordà. (Adam, 2006, pàg. 88)².

¹ Cal puntualitzar que gran part del barceloní ja no és identificable a causa d'una interferència intensíssima del castellà.

² Alcover, l'any 1926, va fer uns retocs a la seva proposta inicial i va eliminar com a entitat subdialectal autònoma l'àrea de [ut] i [uk]. Així doncs, la zona juntament amb la del «català central» s'unien en una sola unitat dialectal (Adam, 2006, pàg. 25).

El concepte de «zona de transició» entre el rossellonès i el català central va ser introduït per Coromines (1954, pàg. 56–57). El concepte va ser consolidat per Veny, a *Els Parlars* (1978, pàg. 22), on batejava la franja amb el nom amb què encara avui és coneguda «català septentrional de transició». Veny, a més a més, va intentar caracteritzar-la lingüísticament. Tanmateix, en les seves descripcions Veny no acabava de definir l'abast dels trets lingüístics, i recalca que a la zona s'hi detectava una forta variació entre diferents parlars.³ Al llarg dels anys, la informació sobre l'àrea es va anar ampliant a través d'estudis locals duts a terme en èpoques diverses com ara l'estudi sobre el parlar de Cadaqués (Sala, 1983) o el de la Garrotxa (Monturiol i Domínguez, 2001), entre d'altres⁴, i, pel que fa al Pla de l'Estany, tenim la caracterització de Julià, *Algunes notes sobre el parlar de Cornellà de Terri* (1986). Tot i això, calia un estudi global.

Montserrat Adam, partint de la indefinició històrica del dialecte i de la manca d'estudis de conjunt de l'àrea, du a terme el que és, fins a la data, l'estudi de conjunt més extens i clarificador. Adam, a través de la seva tesi doctoral *El català septentrional de transició: nova visió des de la morfologia* (2006), analitza diversos trets de la morfologia verbal i nominal de la franja nord del català central amb l'objectiu de fixar-ne l'abast territorial. L'autora, a partir de les dades recollides a través d'un qüestionari, estudia les comarques de la Baixa Cerdanya, el Ripollès, la Garrotxa, l'Alt Empordà i el Pla de l'Estany —tot i que de vegades fa referència també al Baix Empordà, el Gironès i la Selva. Adam busca concretar si es tracta d'una única zona homogènia i diferenciada de la resta del català central, o si, més aviat, es tracta d'una zona dividida en diverses àrees lingüístiques. Arriba a la conclusió que dins l'àmbit d'aquestes comarques s'hi poden delimitar dues àrees dialectals diferenciades. D'una banda, el sector oriental i central, en què coexisteixen característiques lingüístiques «gironines» que hi predominen, juntament amb trets lingüístics que mostren una transició cap al rossellonès. Aquesta àrea inclou l'Alt Empordà⁵, la Garrotxa, el Ripollès —amb algunes excepcions—, el Baix Empordà, el Gironès, el Pla de l'Estany i la Selva. D'altra banda, esmenta el sector occidental, format per la Baixa Cerdanya, que es caracteritza per la presència de trets lingüístics transicionals cap al rossellonès i d'altres cap al català nord-occidental. Adam (2006, pàg.

³ Les diverses posicions adoptades a l'hora de caracteritzar dialectalment les comarques septentrionals del català central han estat sintetitzades àmpliament per Adam (2006, pàg. 22–39).

⁴ Els diversos estudis locals que s'han dut a terme són desgranats per Adam (pàg. 29–31).

⁵ Cadaqués, segons observa Adam, té la particularitat de presentar més característiques del rossellonès que del «gironí» (Adam, pàg. 417), veg. Annex 1.

421–422) conclou que, d'aquestes dues zones, el sector oriental i central és el que constitueix d'una manera més notòria un subdialecte del català central, veg. Annex 1.

Al cap i a la fi, dividir el territori en dialectes és com dividir el territori en tipus de vegetació: hi ha una progressió de canvis de vegetació, sense fronteres, però podem definir-hi àrees de predomini de certes plantes, més per raons pedagògiques que científiques. Cal tenir present, també, que cada subdialecte encara es pot dividir en diferents parlars, és a dir, modalitats concretes que pren el subdialecte en regions de la seva zona d'influència. A més a més, com bé comprovarem en aquest treball, els dialectes, amb els anys, canvien, a ritme accelerat o a ritme lent, sobretot per factors com la mobilitat de les persones, l'escolarització, la globalització, les polítiques lingüístiques, els mitjans de comunicació, i, molt important en el cas del català, la interferència del castellà.

Com a últim apunt, *l'orgull dialectal* no és igual arreu. Balears, tortosins, i septentrionals de transició, en tenen més que altres dialectes. Els nord-occidentals de transició s'enorgulleixen de *cardar* mentre que alguns nord-occidentals s'han avergonyit de l'article *lo*.

2. Metodologia

2.1. Selecció dels informants

Per tal d'obtenir dades homogènies s'ha concretat el perfil dels informants. El perfil que s'ha buscat són persones que viuen al Pla de l'Estany amb pares també nats a la comarca o voltants. A més, s'ha procurat que no hagin passat llargs períodes de temps fora la comarca. Pel que fa al nivell d'estudis dels informants, s'ha buscat preferiblement gent de pocs estudis, perquè la gent culta pot voler demostrar que «sap parlar correctament».

Pel que fa a les franges d'edat s'han estipulat les tres següents:

- 20–25 anys.
- 45–55 anys.
- 75–85 anys.

Val la pena anotar que Adam (2006), per al seu estudi, va dur a terme les entrevistes l'any 2000. Pel que fa al Pla de l'Estany, va entrevistar sis informants del Pla de l'Estany (tres de Banyoles i tres de Crespià), fills de la població i pares també nats a la comarca. Nascuts entre el 1939 i el 1949. Ara, l'any 2024, tenen entre 75 i 85 anys, justament les edats que s'estableixen en el nostre treball per als informants de la tercera franja.

Per a la selecció dels informants s'ha comptat amb intermediaris que ens han dut a persones que podien complir el perfil que buscàvem per a l'entrevista.

S'han seleccionat un total de quaranta informants: quinze per la primera franja (de 20 a 25 anys), quinze per a la segona (de 45 a 55 anys) i deu per a la tercera (de 75 a 80 anys).

2.2. Desenvolupament de l'entrevista

L'entrevista obté dades mitjançant un suport escrit, el qüestionari imprès, els informants completen oralment preguntes de resposta tancada. Les preguntes estan pensades per elicitar els mots concrets que es volen analitzar i això, de fet, s'ha aconseguit en tots els casos. El format de pregunta ha estat canviat en el cas de l'última pregunta, la sis (Q6), ja que s'ha cregut més adient plantejar preguntes amb resposta múltiple.

Pel que fa als informants, n'hem pogut trobar, amb el perfil adequat i la quantitat desitjada per tal d'obtenir una mostra representativa. El nivell d'acceptació de l'entrevista ha estat alt.

Cal remarcar que, abans de començar l'entrevista, s'ha recordat a l'informant que les preguntes no són un «examen de català» o una prova per saber si saben parlar «correctament». Se'ls ha demanat que intentin fer l'exercici de reflexionar com ho dirien en un context oral i espontani. Que, l'important, és que s'expressin tan naturalment com sigui possible. Aquest aclariment, que s'ha anat repetint al llarg de l'entrevista, ha facilitat que els informants no es veiessin tan condicionats per la naturalesa escrita de les preguntes i entenguessin l'objectiu de tot el procediment. De fet, hem tingut expressions com «però, quan no hi penso, dic... » o «segurament, parlant, diria...». En conclusió, tots els informants han entès el que se'ls demanava i han participat gratament aportant les seves pròpies reflexions i opinions al llarg de l'entrevista. Això ha estat del tot positiu per poder enriquir la base de dades del treball.

3. Tria de trets dialectals

La tesi d'Adam (2006) juntament amb l'obra de Julià (1986) ens serveixen com a base bibliogràfica per a la tria de trets dialectals. Adam abraça diversos aspectes de morfologia del subdialecte⁶ i Julià fa una caracterització específica de la parla del Pla de l'Estany. Per fer la selecció hem partit del conjunt de característiques que els autors observen a la comarca del Pla de l'Estany.

Com que és d'interès per a l'estudi que els trets lingüístics seleccionats tinguin possibilitats de ser vius, la bibliografia ha estat d'utilitat per fer la selecció, ja que hem desestimat trets dels quals se'n registra un grau de conservació molt escàs⁷.

Pel que fa a la sintaxi, hem consultat la *Gramàtica del català contemporani* (2002) per tal de documentar-nos.

Un estudi l'objectiu del qual estigui relacionat amb la variació lingüística és bo que intenti abraçar els diversos components de la llengua, però, tot i això, per raons temporals, s'ha fet una tria de trets dins la morfologia i la sintaxi (amb la petita excepció del marcador quantificacional *gota*), deixant de banda la fonologia i el lèxic.

Tot seguit, concretem els sis trets que s'han decidit estudiar.

3.1. Morfologia

3.1.1. El primer tret estudiat és l'epítesi [k] o [t] en la primera persona singular del present d'indicatiu.

Primer, fem una petita anàlisi diacrònica de la característica a partir de la bibliografia. En les dades recollides per Alcover (1906-1928), s'observa una coexistència entre l'epítesi [t] i [k] a les comarques gironines. [k], però, tenia una presència majoritària a principis del segle passat (Adam, 2006, pàg. 193). Segons les dades d'Adam (2006), recollides els anys 1999-2000, a diverses localitats conviuen les formes amb [k] i les formes amb [t]. La

⁶ Adam (2006) va dur a terme les entrevistes pel seu estudi l'any 2000. Pel que fa al Pla de l'Estany va entrevistar sis informants (tres de Banyoles i tres de Crespià), fills de la població i pares també nats a la comarca. Nascuts entre el 1939 i el 1949.

⁷ No s'hi ha inclòs, pel que fa a la gramàtica, per exemple, un tret ja desaparegut a la comarca, l'ús de l'auxiliar *ser* en comptes d'*haver*: «*soc* (o *som*) vingut» (he vingut), o bé «ja hi *soc* (o *som*) anat» (ja hi he anat) (Julià, pàg. 135).

solució [k], però, ha quedat força reduïda, arraconada per [t], i ja només es localitza sense la presència de [t] al nord-est del Ripollès, l'Alta Garrotxa i el nord-est de l'Alt Empordà⁸. L'alternativa [t] ha adquirit força i es troba al sud de l'Alt Empordà, el sud del Pla de l'Estany i el sud-est de la Garrotxa (Adam, pàg. 193).

Cal remarcar que, segons les dades d'Adam (2006), totes les dues formes amb epítesi han quedat força reduïdes com a solució única i coexisteixen amb la solució més habitual del català central —sense [k] ni [t].

Julià (1986, p. 135) considera que les formes en [k] i [t] no es detecten al Pla de l'Estany entre la generació més jove.

Al Qüestionari 1 s'hi han inclòs cinc verbs (*cantar, menjar, pensar, perdre, conèixer, aparèixer, dormir i servir*) en contextos en què pugui aparèixer la forma de present d'indicatiu. Segons Adam (2007), el nivell de realització de la característica augmenta quan la forma verbal es troba davant de vocal, per tant, el context vocàlic afavoreix la presència de consonant. Així doncs, s'ha decidit afegir complements directes començats per vocal al qüestionari per tal de crear una situació idònia per l'aparició de la característica⁹.

S'ha cregut interessant incloure-hi tant verbs de la primera conjugació (*cantar, menjar, pensar, treballar, estudiar*) com també tres verbs de la segona (*perdre, conèixer, aparèixer*) i, també, dos de la tercera conjugació, l'un de pur (*dormir*) i l'altre d'incoatiu (*servir*), per si aquests factors hi poguessin influir.

Q1: feu servir el mateix verb, en present.

1. Tu cantes i jo _____ una cançó.
2. Si tu menges, jo _____ un pastís.
3. Tu penses i jo _____ una endevinalla.
4. Tu sempre perds i jo sempre _____ els partits.

⁸ L'epítesi [k], sempre en coexistència amb [t] es pot trobar també en alguns localitats del Gironès i dels sectors nord i centre de la Selva.

⁹ Seria interessant estudiar com el contrast context vocàlic-consonàntic determina la presència de l'epítesi. Aquesta especulació queda fora d'aquest estudi.

5. Tu coneixes i jo _____ a la veïna.
6. Tu apareixes i jo _____ a l'obra de teatre.
7. Tu dorms i jo _____ al llit.
8. Tu serveixes i jo _____ el dinar.

3.1.2. El segon tret estudiat és **l'epèntesi posterior al morf d'infinitiu /r/ en determinats verbs de la subclasse verbal II.**

En l'àrea dialectal estudiada, amb verbs en infinitiu de la classe II en -er, el radical dels quals acaba en /ʃ/, /s/, /m/ i /ɲ/¹⁰, hi trobem una epèntesi [ə] posterior. Com a exemple, *conèixer*, pren la forma de [ku'nɛʃ(ə)rə]¹¹ en lloc de [ku'nɛʃər]. En aquest treball estudiem les formes terminades en fricativa prepalatal sorda /ʃ/ amb els verbs *creïxer*, *conèixer*, *merèixer*, *desaparèixer* i *néixer*.

Hi afegim, també, tot i que són verbs més inusuals (Adam, pàg. 214), el verb *estrènyer*, que pertany als verbs amb arrel acabada en nasal /ɲ/, i els verbs *convèncer* i *vèncer*, que pertany als verbs amb arrel acabada en fricativa alveolar /s/.

Segons les dades recollides per Alcover (1906-1928), aquesta variant era pròpia de les comarques gironines a principis del segle passat. Adam (dades 1999-2000) observa que la característica ha resultat tenir al llarg del segle XX poca tendència al canvi, ja que presenta un grau de realització força similar en l'actualitat (Adam, pàg. 218). Julià (1986, pàg. 133) assenyala per al Pla de l'Estany que tant vells com joves conserven el tret dialectal.

Q2: feu servir el mateix verb

1. Els arbres creixen molt a poc a poc. Els arbres solen _____ molt a poc a poc.

¹⁰ A aquestes consonants, s'hi poden afegir /ʒ/ i /z/ (a partir de fúger “fugir” i cúser “cosir”) (Adam, 2006, 208)

¹¹ Hi ha la qüestió si són possibles representacions fonètiques com [ku'nɛʃərə] o ['bensərə] en lloc de com [ku'nɛʃrə] o ['bensrə]. Adam (2006) en constata l'opcionalitat.

2. Havia nascut a Banyoles. Va _____ a Banyoles.
3. La Maria ha convençut la Júlia d'anar de viatge. La Maria va _____ la Júlia d'anar de viatge.
4. Si no coneixes a una persona, no pots criticar-la, primer l'has de _____.
5. Havia merescut guanyar el partit. Va _____ guanyar el partit.
6. Amb els anys tot desapareix. El temps tot ho fa _____.
7. Li han estret la faldilla. Li van haver d' _____ la faldilla.
8. En Joan ha vençut el càncer. En Joan va _____ el càncer.

3.1.3. El tercer tret estudiat és l'**addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind.; 4, 5 Imp. Ind. del verb ser.**

En el dialecte que ens ocupa es produeix una addició de /z/ al morf /m/ de la primera personal del plural del present d'indicatiu del verb ser (*soms*)¹². Aquesta /z/ pot trobar-se també a la segona persona del plural del present d'indicatiu del mateix verb (*sous*). I també apareix de manera més secundària a les mateixes persones (primera i segona del plural) en altres temps del mateix verb *ser* com ara en l'imperfet d'indicatiu (*érem, éreu*) o bé, encara amb menys freqüència, en l'imperfet de subjuntiu (*fóssim, fóssiu*) (Adam, pàg.172).

Segons les dades d'Alcover, als inicis del segle XX es localitzava la característica al Ripollès i a la Garrotxa. Adam (pàg. 178) remarca que comparant les dades d'Alcover (1906-1928) amb les del seu estudi (dades 1999-2000) es pot assenyalar que aquest tret s'hauria expandit territorialment: es trobava al Ripollès i a la Garrotxa, però s'ha difós cap a l'Alt Empordà (excepte Cadaqués) i al Pla de l'Estany.

Julià (1986, pàg. 135) en referir-se al Pla de l'Estany, hi indica *soms* (4 Pres. Ind.) i hi afegeix que és una forma molt generalitzada.

Per al nostre treball, s'ha escollit estudiar l'addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de quarta i

¹² Adam (pàg. 177) anota que aquest morf /z/, permetia evitar la coincidència formal entre les persones primera del singular i primera del plural del present d'indicatiu del verb *ser*, ja que la 1a del sing. de Pres. Ind. es realitzava a la nostra zona *som*.

cinquena persona de present d'indicatiu del verb *ser* (*soms, sous*) i les mateixes persones de l'imperfet d'indicatiu del mateix verb (*érem, éreu*).

Q3: Feu servir el verb *ser*

1. Nosaltres _____ trempats.
2. Vosaltres _____ ben bojós.
3. Nosaltres _____ quatre gats.
4. Tu i la Maria _____ espavilades.
5. Vosaltres, de petits, _____ molt tossuts.
6. Nosaltres, abans, _____ molt desendreçats.

3.1.4. El quart tret estudiat és el **final d'arrel lèxica en /b/ no etimològica per a verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.] a l'imperfet d'indicatiu i 4a i 5a persones del present d'indicatiu.**

En el dialecte septentrional de transició s'hi troba la presència de /b/ final d'arrel en determinats temps dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.] que no la tenien per via etimològica. Afecta principalment les persones primera i segona del plural del present d'indicatiu (*correvem* per dir *correm*)¹³ i tot l'imperfet d'indicatiu (*rivies* per dir *reies*).

Alcover (1906-1928) localitzava aquest tret a la 4a i 5a persones del present d'indicatiu i, sobretot, a l'imperfet d'indicatiu, al Ripollès, la Garrotxa, l'Alt Empordà i el Pla de l'Estany (Adam, pàg. 234). Montserrat Adam (pàg. 237) assenyala que la característica presenta la mateixa aerologia que a inicis del segle XX i que el temps verbal en què apareix amb més intensitat és també l'Imp. Ind., i, en segon lloc, 4, 5 Pres. Ind. (dades 1999-2000).

Julia (pàg. 135–136) constata el tret per a Cornellà de Terri (Pla de l'Estany), tant per

¹³ Els verbs *creure, caure, riure, seure i jeure* pertanyen al subgrup [II, +ext.], *córrer*; no obstant, pertany al grup de verbs irregulars (Adam, 2006, pàg. 58).

l'imperfet d'indicatiu com per a 4, 5 Pres. Ind. Considera que són «unes formes verbals molt característiques del nostre parlar i que gairebé tothom encara fa servir a Cornellà, entre altres llocs». Pel que fa als verbs concrets que assenyala, hi ha *creure*, *caure* (*cavia*, *caviem*, etc. i, en algun cas, *caivia*, *caivíem*, etc.), *riure*, *seure* i *córrer*.

Val la pena mencionar que, en el cas del Pres. Ind., tot i que a la nostra zona d'estudi, es manifesta un altre tret dialectal, la presència d'extensió velar (*riguem*, *jegueu*), s'ha desestimat com a objecte d'estudi perquè es localitza a altres punts del català central.

Els verbs escollits per al present d'indicatiu són: *rivem* (*riem*), *sevem* (*seiem*), *creveu* (*creieu*), *correveu* (*correu*), *jerveu* (*jèieu*). Els verbs seleccionats per a l'imperfet d'indicatiu són els següents: *crevia* (*creia*), *cavien/caivien* (*queien*), *correvia* (*corria*), *sevia* (*seia*), i *rivíem* (*rèiem*).

Q4.1: Feu servir el mateix verb en present

1. Ells riuen. Nosaltres _____.
2. Ells seuen. Nosaltres _____.
3. Ells creuen. Vosaltres _____.
4. Ells corren. Vosaltres _____.
5. Ells jeuen. Vosaltres _____.

Q4.2: utilitzeu els verbs en passat

1. La Marta mai _____(creure) quan era petita i sempre la renyaven.
2. Ahir vaig veure com _____ (caure) les primeres fulles al cim de l'herba.
3. Quan jugava a futbol, en Jan _____ (córrer) darrere la pilota, però poc que l'agafava mai.
4. Quan vivíem a l'altra casa, el pare sempre _____(seure) al sofà havent sopat.
5. La Montserrat era molt graciosa i nosaltres sempre _____ (riure) quan deia bestieses.

3.1.5. El cinquè tret estudiat és la **no addició del morf /a/ als possessius femenins.**

En algunes zones del català septentrional de transició, com també en el rossellonès, quan els possessius *meu, teu, seu* es troben en posició d'especificador d'un substantiu femení, no prenen el morf /a/ (ex. *La meu camisa*). Adam (2006, pàg. 160-162), dins la seva zona d'estudi, troba la característica al nord de l'Alt Empordà, el nord de la Garrotxa i el nord-est del Ripollès. Ara bé, si parlem de l'aparició d'aquestes formes de possessiu en /w/ pel que fa a sintagmes semitravats referits a noms de parentiu femenins com *la meu mare*, Adam hi afegeix la Garrotxa i el Pla de l'Estany¹⁴. Julià (1986) també apunta *la meu mare* per al Pla de l'Estany. Per tant, en aquesta investigació ens centrarem en aquest últim cas.

Cal mencionar que s'ha tingut en compte, també, el final de lexema en /w/ per als possessius *meua, teua* i *seua* encara que la característica és pròpia de diversos dialectes, com ara el valencià. Tot i així, se'n farà esment perquè és realitzada pels informants.

Hem decidit afegir-hi, a més, l'expressió *casa meu (teu/seu)*. Adam (pàg. 160) concreta que no s'ha inclòs l'expressió en el seu estudi, però que en té anotacions de la parla espontània (Llançà i Figueres). Curiosament, Julià (1986) no en fa menció. Tanmateix, creiem que val la pena incloure-la-hi.

Q5:

1. Vaig anar a casa _____ (de tu), però no hi eres.
2. La _____ (de jo) àvia és molt vella.
3. No sé pas qui és la _____ mare (de tu).
4. La Mercè em va dir que eres a casa _____ (d'ella).
5. He parlat amb la _____ mare (de jo).

¹⁴ Caldria puntualitzar quina és l'extensió de la no addició del morf /a/ als possessius femenins, ja que en aquest estudi només hem partit de la zona d'estudi d'Adam. Les formes *la meu mare* o *casa meu (teu/seu)*, per exemple, arriben al Berguedà, una comarca que no pertany al dialecte septentrional de transició. Tot això, però, queda força fora de l'abast de l'estudi.

6. No has vingut mai a casa _____ (de jo).

7. No conec a la _____ mare (d'ell).

8. No sé pas qui és la _____ filla (d'ell).

3.2. Sintaxi

3.2.1. El sisè tret estudiat són els marcadors de negació *poc(a)* i *no...(pas)* i el quantificador *gota*.

Pel que fa a la sintaxi, hem decidit analitzar la variació en l'ús dels marcadors de negació *poc(a)* i *pas*, *no pas* i *no* i el marcador quantificacional negatiu *gota* en el dialecte septentrional de transició.

Hi hem afegit un aspecte lèxic, el marcador *gota*, ja que està intrínsecament relacionat amb el punt de sintaxi que ens proposem investigar, tot i que *gota* és d'ús molt més general.

Julia (1986) anota que l'ús de *poc(a)* està caient en desús entre la població jove, substituït per *no pas* o *no*. L'ús de *gota* també està disminuint a mesura que agafa força la solució estàndard *gens*.

A continuació, fem una descripció dels marcadors de negació estudiats.

3.2.1.1. Marcador oracional de negació *poc(a)*:

Segons la *Gramàtica del català contemporani* (2002), en català septentrional de transició i en rossellonès el català recorre al marcador oracional de negació *poc(a)*. Des d'un punt de vista sintàctic, aquest quantificador apareix obligatòriament en posició preoracional, precedint directament el verb. És un mecanisme que prescindeix de l'adverbi *no*. Aquest marcador negacional és una característica pròpia principalment, però no pas exclusivament dels parlars de la diòcesi de Girona (Alt Empordà, Ripollès, Gironès, Pla de l'Estany, Garrotxa, etc.) (Llop, 2016). Segons Rossich (1996) constitueix un tipus de frase negativa emfàtica amb un matís adversatiu que equival a determinades proposicions construïdes en el català central comú amb la combinació *no...pas*. Per tant, «*poc* que ho farà» podria substituir amb el mateix valor «no ho farà pas». Totes les construccions amb *poc(a)* es poden substituir per frases amb *no...pas*, però no a la inversa.

Des del punt de vista semàntic o bé comporta la confirmació d'una proposició negativa o bé el rebuig d'una proposició positiva que es pressuposa.

- a. *Poc* ho sé, on has deixat les sabatilles!
- b. *Poc* hi he estat mai, a Nova York!

En el primer exemple, es rebutja l'assumpció que sap on l'interlocutor ha deixat les sabatilles. En el segon exemple, en canvi, o bé es confirma l'assumpció que no ha estat mai en aquesta ciutat o bé es rebutja l'assumpció que ha estat alguna vegada a Nova York.

És en aquests casos on s'hi sol afegir *pas* per reforçar la idea de rebuig.

- a. *Poc* ho sé *pas*, on has deixat les sabatilles!
- b. *Poc* hi he estat *pas* mai, a Nova York!
- c. *Poca* en té *pas* gota, de por!

3.2.1.2. Marcador oracional de negació *no pas*:

Tal com indica la *Gramàtica del català contemporani* (2002) *no pas* és un marcador oracional de negació usat a força parlars catalans, encara que amb unes diferències importants. L'estructura en el dialecte que ens ocupa, és *no + V + pas*, on V és un verb o un complex verbal. Però quan el verb està en un temps compost, es pot posar el *pas* entre l'auxiliar i el participi o bé després del participi. Per a molts parlants les dues opcions són intercanviables tot i que en els parlars de la zona septentrional (català rossellonès, català de l'Empordà, de la Plana de Vic, de la Garrotxa, del Pla de l'Estany i del Gironès) s'utilitza més la primera opció i a Barcelona i voltants la segona.

En la zona de la diòcesi de Girona, la forma *no pas* és una solució de negació generalitzada i s'usa sovint sense un matís emfàtic, a diferència d'altres parlars del català central, com ara el barceloní, on sempre té un matís expressiu. De fet, alguns estudiosos justifiquen la construcció *poc(a)* per mantenir aquest matís emfàtic (Rossich, 1996).

3.2.1.3. Marcador quantificacional negatiu *gota*:

En força parlars com ara el català septentrional de transició o el ribagorçà, es fa servir *gota* en compte de *gens*. Té un valor de marcador quantificacional negatiu.

3.2.1.4. Casos que es volen estudiar

Cas 1: es preveu variació a l'hora de negar una assumpció positiva en l'ús de *poc(a)* amb *pas* o sense i *no pas*. També entre *gota* i *gens*. Així mateix, es deixa la possibilitat que es faci servir *no*. En les oracions de *no pas* amb participi, també es preveu variació amb el *pas* abans o després de participi.

Q6.1: Posades aquestes situacions, quina o quines d'aquestes frases seria més probable que diguessis? OPCIÓ MÚLTIPLE.

Q6.1.1: Et diuen que vagis a buscar un iogurt a la nevera i vols deixar clar que no n'hi ha cap.

- Poca n'hi ha cap.
- Poca n'hi ha pas cap.
- No n'hi ha pas cap.
- No n'hi ha cap.

Q6.1.2: Anireu al sopar, vosaltres? (Vols deixar clar que no).

- No, nosaltres poca hi anirem.
- No, nosaltres no hi anirem pas.
- No, nosaltres no hi anirem.

Q6.1.3: Vols deixar clar que una cosa que es pensen que has fet, no l'has fet.

- Poca ho he fet, jo.
- Poca ho he fet pas, jo.
- Poca ho he pas fet, jo.
- Jo no ho he fet pas.
- Jo no ho he pas fet.

- Jo no ho he fet.

Q6.1.4: Vols dir-li a algú, indignat, que el teu fill no en va menjar gens, de la coca que li havies preparat.

- Poca en va menjar pas gota.
- Poca en va menjar pas gens.
- Poca en va menjar gota.
- Poca en va menjar gens.
- No en va menjar pas gota.
- No en va menjar pas gens.
- No en va menjar gens.
- No en va menjar gota.

Q6.1.5: Et manen que vagis a buscar farina i trobes el pot ben buit i vols deixar clar que no hi ha farina.

- Poca n'hi ha.
- Poca n'hi ha pas.
- No n'hi ha pas.
- No n'hi ha.

Cas 2: es preveu variació a l'hora de confirmar una assumpció, sense valor contrastiu entre *poc(a)* i *no pas*. També es deixa la possibilitat que es faci servir *pas* amb *poc(a)*. En les oracions de *no pas* amb participi, també es preveu variació amb el *pas* abans o després de participi.

Q6.2: Posades aquestes situacions, quina o quines d'aquestes frases seria més probable que diguessis? OPCIÓ MÚLTIPLE.

Q6.2.1: Eh que no hi has estat mai, a casa seu, tu?

- No, poc hi he estat mai, a casa seu.
- No, poc hi he estat pas mai, a casa seu.
- No, no hi he pas estat mai, a casa seu.
- No, no hi he estat pas mai, a casa seu.
- No, no hi he estat mai, a casa seu.

Q6.2.3: Eh que no has anat a missa, avui?

- No, poc hi he anat.
- No, poc hi he anat pas.
- No, no hi he anat pas.
- No, no hi he pas anat.
- No, no hi he anat.

4. Anàlisi dels trets dialectals

4.1. Epítesi [k] o [t] en la 1a p. sing. del Pres. Ind.

Q1	Edat	càntot	ménjot	pènsot	pèrdot	conèixot	aparèixot	dòrmot	servèixot
F1P1 Isaac	(20 anys)								
F1P2 Berta	(20 anys)								
F1P3 Oriol	(20 anys)		x		x				
F1P4 Joan	(21 anys)			x	x				
F1P5 David	(21 anys)		x	x					
F1P6 Íngrid	(22 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P7 Júlia	(22 anys)								
F1P8 Núria	(22 anys)								
F1P9 Anna	(22 anys)		x	x				x	
F1P10 Ines	(22 anys)		x	x	x			x	
F1P11 Andreu	(23 anys)								
F1P12 Albert	(23 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P13 Aina	(24 anys)								
F1P14 Júlia	(24 anys)								
F1P15 Mar	(24 anys)								
F2P1 Sílvia	(45 anys)	x	x	x	x	x		x	x
F2P2 Joel	(45 anys)	x	x	x					
F2P3 Sergi	(45 anys)	x	x	x	x			x	
F2P4 Anna	(45 anys)	x				x	x	x	x
F2P5 Cristina	(46 anys)	x	x						
F2P6 Magda	(47 anys)	x	x		x	x			
F2P7 Rut	(48 anys)								
F2P8 Albert	(49 anys)								
F2P9 Lluís	(49 anys)	x			x			x	
F2P10 Núria	(50 anys)								
F2P11 Montse	(52 anys)	x	x	x	x	x			x
F2P12 Tània	(52 anys)								
F2P13 Montse	(52 anys)								
F2P14 Carme	(55 anys)								
F2P15 Neus	(55 anys)			x	x		x	x	
F3P1 Montse	(75 anys)	x			x	x	x		
F3P2 Jaume	(75 anys)	x	x		x	x		x	x
F3P3 Joaquim	(75 anys)		x	x	x	x		x	
F3P4 Mercè	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P5 Esteve	(76 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P6 Paquita	(76 anys)	x	x	x	x			x	x
F3P7 Anna	(77 anys)	x	x	x	x			x	x
F3P8 Josep	(78 anys)		x		x			x	
F3P9 Dolors	(79 anys)	x	x	x	x	x		x	x
F3P10 Pere	(79 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x

X: solució dialectal / Res marcat: solució estàndard

A la zona del nord del català central es troben formes verbals de la p. sing. del present d'indicatiu amb els segments [k] o [t] després del morf /o/, del tipus *jo càntot* o bé *jo conèixot*.

A la graella anterior tenim els resultats pel que fa a la realització del tret per part de les tres franges d'edat segons les dades recollides a través del qüestionari.

Observem que la solució dialectal experimenta una davallada en l'ús, encara que no molt pronunciada. A la tercera franja la característica es manifesta en un grau elevat, apareix en un 76,2% dels casos, i és present a tots els informants. A les altres dues, la seva presència minva: en la segona franja, la característica apareix en un 26% dels casos i un 53,3% dels informants la presenta; en la primera franja, apareix en un 19,3% dels casos i el 40% dels informants la manifesta.

Epítisi [k] o [t] en la 1a p. sing. del Pres. Ind.	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	40% d'enquestats	19,3% dels casos
2a franja (45-55 anys)	53,3% d'enquestats	26% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100% d'enquestats	76,2% dels casos

La freqüència d'aparició de la característica pel que fa a cada verb és la següent: *menjar* i *perdre* (21 informants), *cantar*, *pensar* i *dormir* (18 informants), *conèixer* (13 informants), *servir* (12 informants) i *aparèixer* (8 informants).

<i>menjar i perdre</i>	21 informants (52,5%)
<i>cantar, pensar i dormir</i>	18 informants (45%)
<i>conèixer</i>	13 informants (32,5%)
<i>servir</i>	12 informants (30%)
<i>aparèixer</i>	8 informants (20%)

En resum, la la. p. sing. del present d'indicatiu amb els segments [k] o [t] després del morf /o/ es tracta d'una característica en retrocés tot i que és força viva en els parlants més joves, un escenari una mica més positiu que l'indicat per Julià (1986, p. 135) que, com hem mencionat anteriorment —veg. pàg. 9—, assenyalava una no-continuïtat del tret.

4.2. Epèntesi posterior al morf d'infinitiu /r/ en determinats verbs de la subclasse verbal II.

Q2	Edat	<i>créixre</i>	<i>néixre</i>	<i>convèncre</i>	<i>conèixre</i>	<i>merèixre</i>	<i>desaparèixre</i>	<i>estrènyre</i>	<i>vèncre</i>
F1P1 Isaac	(20 anys)	x	x		x		x		
F1P2 Berta	(20 anys)	x		x	x				x
F1P3 Oriol	(20 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P4 Joan	(21 anys)	x	x	x	x		x		x
F1P5 David	(21 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P6 Íngrid	(22 anys)								
F1P7 Júlia	(22 anys)								
F1P8 Núria	(22 anys)	x	x	x	x	x	x		x
F1P9 Anna	(22 anys)	x	x	x	x	x	x		x
F1P10 Ines	(22 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P11 Andreu	(23 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P12 Albert	(23 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P13 Aina	(24 anys)	x		x	x		x		
F1P14 Júlia	(24 anys)								
F1P15 Mar	(24 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P1 Sílvia	(45 anys)								
F2P2 Joel	(45 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P3 Sergi	(45 anys)								
F2P4 Anna	(45 anys)	x		x	x				
F2P5 Cristina	(46 anys)	x	x			x	x		
F2P6 Magda	(47 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P7 Rut	(48 anys)	x	x	x	x		x		
F2P8 Albert	(49 anys)	x	x	x	x	x	x		x
F2P9 Lluís	(49 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P10 Núria	(50 anys)								
F2P11 Montse	(52 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P12 Tània	(52 anys)	x	x	x	x		x		
F2P13 Montse	(52 anys)		x	x	x	x	x		x
F2P14 Carme	(55 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P15 Neus	(55 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P1 Montse	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P2 Jaume	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P3 Joaquim	(75 anys)		x	x	x		x		
F3P4 Mercè	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P5 Esteve	(76 anys)	x	x		x	x	x		
F3P6 Paquita	(76 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P7 Anna	(77 anys)	x	x		x	x	x		x
F3P8 Josep	(78 anys)	x	x		x	x	x		
F3P9 Dolors	(79 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P10 Pere	(79 anys)	x	x	x	x	x		x	x

X: solució dialectal / Res marcat: solució estàndard

En el català septentrional de transició amb verbs en infinitiu de la segona classe en -er, el radical dels quals acaba en /ʃ/, /s/, /m/ i /ɲ/, hi trobem una epèntesi [ə] posterior. Com a exemple, *conèixer*, pren la forma de [ku'nɛʃ(ə)rə] en lloc de [ku'nɛʃər]. En aquest treball estudiem les formes terminades en fricativa prepalatal sorda /ʃ/ amb els verbs *créixer*, *conèixer*, *merèixer*, *desaparèixer* i *néixer*.

Hi afegim, també, el verb *estrènyer*, que forma part dels verbs amb arrel acabada en nasal /ɲ/, i els verbs *convèncer* i *vèncer*, que pertany als verbs amb arrel acabada en fricativa alveolar /s/.

A la taula de dalt s'hi mostren els resultats de la realització del tret per part de les tres franges d'edat segons les dades agrupades a través de l'enquesta.

A la tercera franja la característica es manifesta en un grau alt, apareix en un 83,7% dels casos, i és present a tots els informants. A les altres dues franges la seva presència es redueix lleument: entre la gent de 45-55 anys, la característica apareix en un 52% dels casos i un 80% dels informants la presenta; entre els joves, apareix en un 53,3% dels casos i el 80% dels informants la manifesta.

Epèntesi posterior al morf d'infinitiu /r/.	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	80% d'enquestats	53,3% dels casos
2a franja (45-55 anys)	80% d'enquestats	52% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100% d'enquestats	83,7% dels casos

Observem que la solució dialectal experimenta una conservació notable, amb la primera franja manifestant un percentatge de realitzacions lleugerament més elevat que la segona. Per tant, els resultats indiquen que la característica ha tingut poca tendència al canvi. Tot i que el tret és més viu en la gent gran, és plenament present en les altres dues generacions. Aquesta conclusió s'adiu amb la tendència constatada en la bibliografia consultada, veg. pàg. 10.

Si concretem el percentatge de realitzacions de la característica pel que fa a cada verb tenim els resultats següents:

<i>Conèixer</i>	33 informants (82,5%)
<i>Créixer</i>	32 informants (80%)
<i>Néixer i desaparèixer</i>	31 informants (77,5%)
<i>Convèncer</i>	29 informants (72,5%)
<i>Merèixer</i>	26 informants (65%)
<i>Vèncer</i>	25 informants (62,5%)
<i>Estrènyer</i>	18 informants (45%)

4.3. Addició de /z/ als morfemes /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind.; 4, 5 Imp.

Ind. del verb *ser*.

Q3	Estat	Pres. Ind.	Pres. Ind.	Imp. Ind.	Imp. Ind.
		<i>soms</i>	<i>sous</i>	<i>érem</i>	<i>éreu</i>
F1P1 Isaac	(20 anys)				
F1P2 Berta	(20 anys)				
F1P3 Oriol	(20 anys)				
F1P4 Joan	(21 anys)				
F1P5 David	(21 anys)				
F1P6 Ingrid	(22 anys)	x	x	x	
F1P7 Júlia	(22 anys)				
F1P8 Núria	(22 anys)				
F1P9 Anna	(22 anys)	x	x	x	
F1P10 Ines	(22 anys)				
F1P11 Andreu	(23 anys)				
F1P12 Albert	(23 anys)	x	x	x	x
F1P13 Aina	(24 anys)				
F1P14 Júlia	(24 anys)				
F1P15 Mar	(24 anys)				
F2P1 Sílvia	(45 anys)	x			
F2P2 Joel	(45 anys)				
F2P3 Sergi	(45 anys)	x	x		
F2P4 Anna	(45 anys)	x	x	x	x
F2P5 Cristina	(46 anys)	x	x	x	x
F2P6 Magda	(47 anys)	x	x	x	
F2P7 Rut	(48 anys)		x		
F2P8 Albert	(49 anys)				
F2P9 Lluís	(49 anys)				
F2P10 Núria	(50 anys)	x			
F2P11 Montse	(52 anys)	x	x	x	
F2P12 Tània	(52 anys)				
F2P13 Montse	(52 anys)				
F2P14 Carme	(55 anys)				
F2P15 Neus	(55 anys)	x	x		x
F3P1 Montse	(75 anys)	x	x	x	x
F3P2 Jaume	(75 anys)	x	x		x
F3P3 Joaquim	(75 anys)	x	x	x	x
F3P4 Mercè	(75 anys)	x			
F3P5 Esteve	(76 anys)	x	x		x
F3P6 Paquita	(76 anys)	x	x	x	x
F3P7 Anna	(77 anys)	x	x		
F3P8 Josep	(78 anys)	x	x		
F3P9 Dolors	(79 anys)	x	x	x	x
F3P10 Pere	(79 anys)	x	x	x	

X: solució dialectal / Res marcat: solució estàndard

En el català septentrional de transició es produeix una addició de /z/ al morf /m/ de la primera personal del plural del present d'indicatiu del verb *ser* (*soms*). Aquesta /z/ pot trobar-se també a la segona persona del plural del present d'indicatiu del mateix verb (*sous*). I també apareix de manera més secundària a les mateixes persones (primera i segona del plural) en altres temps del mateix verb *ser* com ara en l'imperfet d'indicatiu (*érem*s, *éreu*s).

A la taula anterior s'hi mostren els resultats de la realització de la característica per part de les tres generacions del Pla de l'Estany.

Entre la gent gran el tret es manifesta en un grau elevat, apareix en un 75% dels casos, i és present a tots els informants. Entre la gent de 45 i 55 anys, la presència disminueix: comprèn un 36,7% dels casos i un 53,3% dels enquestats la realitza. Pel que fa a la gent jove, apareix en un 16,7% dels casos i el 20% dels informants l'empra.

Addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind.; 4, 5 Imp. Ind. del verb <i>ser</i>.	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	20% d'enquestats	16,7% dels casos
2a franja (45-55 anys)	53,3% d'enquestats	36,7% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100% d'enquestats	75% dels casos

Pel que fa al percentatge de realitzacions, tal i com indica la bibliografia —veg. pàg. 11—, *soms* és la variant que ha tingut més realitzacions, seguida de *sous*, *érem*s i *éreu*s respectivament.

<i>Soms</i>	21 informants (52,5%)
<i>Sous</i>	19 informants (47,5%)
<i>Érem</i> s	12 informants (30%)
<i>Éreu</i> s	10 informants (25%)

Cal remarcar, però, que la forma *érem*s es troba principalment a la tercera franja. Així doncs, segons les dades recollides, la característica es troba en retrocés i té una presència força minsa entre la població de mitjana edat i, sobretot, la jove.

4.4. Final d'arrel en /b/ en determinats temps verbals.

Q4	Edat	Pres. Ind.	Pres. Ind.	Pres. Ind.	Pres. Ind.	Pres. Ind.	Imp. Ind.	Imp. Ind.	Imp. Ind.	Imp. Ind.	Imp. Ind.
		<i>rivem</i>	<i>sevem</i>	<i>creveu</i>	<i>correveu</i>	<i>jeveu</i>	<i>riviem</i>	<i>sevia</i>	<i>crevia</i>	<i>correvia</i>	<i>cavien/caivien</i>
F1P1 Isaac	(20 anys)										
F1P2 Berta	(20 anys)										
F1P3 Oriol	(20 anys)										
F1P4 Joan	(21 anys)										
F1P5 David	(21 anys)										
F1P6 Ingrid	(22 anys)						x		x	x	
F1P7 Júlia	(22 anys)										
F1P8 Núria	(22 anys)										
F1P9 Anna	(22 anys)				x			x	x	x	
F1P10 Ines	(22 anys)										
F1P11 Andreu	(23 anys)						x	x	x	x	
F1P12 Albert	(23 anys)		x		x		x	x	x	x	x
F1P13 Aina	(24 anys)										
F1P14 Júlia	(24 anys)										
F1P15 Mar	(24 anys)										
F2P1 Sílvia	(45 anys)		x	x		x	x	x	x	x	x
F2P2 Joel	(45 anys)								x	x	x
F2P3 Sergi	(45 anys)						x	x	x	x	x
F2P4 Anna	(45 anys)	x					x	x	x	x	x
F2P5 Cristina	(45 anys)						x		x	x	x
F2P6 Magda	(46 anys)								x	x	
F2P7 Rut	(48 anys)			x			x		x	x	
F2P8 Albert	(49 anys)										
F2P9 Lluís	(49 anys)	x		x		x	x	x	x	x	x
F2P10 Núria	(50 anys)								x	x	x
F2P11 Montse	(52 anys)						x	x	x	x	x
F2P12 Tània	(52 anys)										x
F2P13 Montse	(52 anys)						x			x	
F2P14 Carme	(55 anys)						x		x		
F2P15 Neus	(55 anys)						x			x	x
F3P1 Montse	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P2 Jaume	(75 anys)						x	x	x	x	x
F3P3 Joaquim	(75 anys)		x	x	x		x	x	x	x	x
F3P4 Mercè	(75 anys)						x	x	x	x	x
F3P5 Esteve	(76 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P6 Paquita	(76 anys)	x		x		x	x	x	x	x	x
F3P7 Anna	(77 anys)		x	x	x		x	x	x	x	x
F3P8 Josep	(78 anys)							x	x	x	
F3P9 Dolors	(79 anys)				x		x	x	x	x	x
F3P10 Pere	(79 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

X: solució dialectal / Res marcat: solució estàndard

En el dialecte septentrional de transició s'hi troba la presència de /b/ final d'arrel en determinats temps dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.] que no la tenien per via etimològica. Afecta principalment les persones primera i segona del plural del present d'indicatiu (ex: *correvem* per dir *correm*) i tot l'imperfet d'indicatiu (ex: *rivies* per dir *reies*). El temps verbal en què apareix amb més intensitat, segons Adam (2006, pàg. 237), és en l'Imp. Ind., i, en segon lloc, 4, 5 Pres. Ind.

Els verbs escollits per al present d'indicatiu són: *rivem (riem)*, *sevem (seiem)*, *creveu (creieu)*, *correveu (correu)*, *jveuu (jèieu)*. Els verbs seleccionats per a l'imperfet d'indicatiu són els següents: *crevia (creia)*, *cavien/caivien (queien)*, *correvia (corria)*, *sevia (seia)*, i *rivíem (rèiem)*.

A la taula anterior s'hi recullen els resultats obtinguts a través de l'entrevista de la realització del tret dialectal per part de les tres generacions estudiades.

Pel que fa a les persones primera i segona del plural del present d'indicatiu, entre la gent gran el tret es manifesta en un 50% dels casos, i és present al 70% dels enquestats. Entre els enquestats de 45 i 55 anys, la presència disminueix de forma accentuada, ja que apareix en un 10,7% dels casos i un 26,7% dels informants la realitza. Pel que fa a la gent jove, gairebé no s'hi troba, apareix en un 4% dels casos i només el 13,3% dels informants la presenta.

Cal mencionar que, en el cas del Pres. Ind., en totes tres franges, s'ha manifestat una altra característica dialectal: la presència d'extensió velar (*riguem*, *jegueu*), però s'ha desestimat com a objecte d'estudi perquè es localitza a altres punts del català central.

Final d'arrel en /b/ en 4, 5 Pres. Ind. dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.]	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	13,3% d'enquestats	4% dels casos
2a franja (45-55 anys)	26,7% d'enquestats	10,7% dels casos
3a franja (75-80 anys)	70% d'enquestats	50% dels casos

Pel que fa a l'imperfet d'indicatiu, a la tercera franja el tret s'hi troba en un grau elevat, apareix en un 96% dels casos, i tots els informants la manifesten. A la segona franja la presència de la característica es redueix lleument: comprèn un 64% dels casos i un 80% dels informants la presenta. En la primera franja, però, fa una davallada important, ja que només el 26,7% dels informants la realitza i apareix només en un 20% dels casos.

Final d'arrel en /b/ en l'Imp. Ind. dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.]	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	26,7% d'enquestats	20% dels casos
2a franja (45-55 anys)	80% d'enquestats	64% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100% d'enquestats	96% dels casos

En conclusió, en totes tres generacions, comprovem que el temps verbal en què apareix amb més intensitat, és en l'Imp. Ind., i, en segon lloc, 4, 5 Pres. Ind., com ja descrivia la bibliografia, veg. pàg. 28. En el cas del present d'indicatiu, la característica té molt poca presència entre la gent d'edat mitjana i els joves. En canvi, en el cas de l'imperfet d'indicatiu, la tendència és diferent: es manifesta en un grau força elevat en el cas de la gent de 45-55 anys i llavors s'observa un descens pronunciat en l'ús per part dels joves.

Si concretem el percentatge de realitzacions de la característica pel que fa a cada verb tenim els resultats següents pel present d'indicatiu:

<i>Creure</i>	9 informants (22,5%)
<i>Córrer</i>	8 informants (20%)
<i>Seure</i>	7 informants (17,5%)
<i>Jeure i riure</i>	6 informants (15%)

D'altra banda, tenim aquests percentatges per l'imperfet d'indicatiu:

<i>Córrer</i>	26 informants (65%)
<i>Creure</i>	25 informants (62,5%)
<i>Riure</i>	22 informants (55%)
<i>Caure</i>	20 informants (50%)
<i>Seure</i>	18 informants (45%)

4.5. No addició del morf /a/ als possessius femenins.

Q5	Edat	<i>casa meu</i>	<i>casa teu</i>	<i>casa seu</i>	<i>meu mare</i>	<i>teu mare</i>	<i>seu mare</i>	<i>teu àvia</i>	<i>seu filla</i>
F1P1 Isaac	(20 anys)	x	x	x	x	x	x	O	O
F1P2 Berta	(20 anys)								
F1P3 Oriol	(20 anys)	x							
F1P4 Joan	(21 anys)	x	x	x					
F1P5 David	(21 anys)	x	x	x	x	x	x		
F1P6 Ingrid	(22 anys)	x	O	x	x	x	x	O	O
F1P7 Júlia	(22 anys)	x	x		x	x			
F1P8 Núria	(22 anys)	x	x	x	x	x	x		
F1P9 Anna	(22 anys)	x	x		x				
F1P10 Ines	(22 anys)	x	x		x	x			
F1P11 Andreu	(23 anys)								
F1P12 Albert	(23 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F1P13 Aina	(24 anys)	x		x					
F1P14 Júlia	(24 anys)								
F1P15 Mar	(24 anys)	x	x	x					
F2P1 Sílvia	(45 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P2 Joel	(45 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F2P3 Sergi	(45 anys)	x		x					
F2P4 Anna	(45 anys)	x	x	x		x	x		
F2P5 Cristina	(46 anys)	x	x	x	x	x	x	x	O
F2P6 Magda	(47 anys)	x	x	x	x	x	x	x	O
F2P7 Rut	(48 anys)				O	x	x	x	O
F2P8 Albert	(49 anys)	x	x	x	x	x	x	x	O
F2P9 Lluís	(49 anys)	x	x	x	x	x	x	O	O
F2P10 Núria	(50 anys)	x	O	O	x	x	O	x	O
F2P11 Montse	(52 anys)	x	x	x	x	x	x	x	O
F2P12 Tània	(52 anys)	x	x	x	O	O	O	O	O
F2P13 Montse	(52 anys)								
F2P14 Carme	(55 anys)	x	x	x	x				
F2P15 Neus	(55 anys)	x	O	x	x	x	O	O	O
F3P1 Montse	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P2 Jaume	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	O	O
F3P3 Joaquim	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	O	O
F3P4 Mercè	(75 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P5 Esteve	(76 anys)	x	x	x	x	x	x	x	O
F3P6 Paquita	(76 anys)	x	x	x	x	x	x	O	O
F3P7 Anna	(77 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P8 Josep	(78 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x
F3P9 Dolors	(79 anys)	x	x	x	x	x	x	x	O
F3P10 Pere	(79 anys)	x	x	x	x	x	x	x	x

X: solució dialectal / Res marcat: solució estàndard / O: solucions *meua*, *teua* i *seua*.

A la zona nord del català central, quan els possessius *meu, teu, seu* acompanyen a sintagmes semitravats referits a noms de parentiu femenins, no prenen el morf /a/ (ex. *La meu mare*). Així mateix, també es detecta a la zona l'expressió *casa meu (teu/seu)* (Adam, 2006, pàg. 160).

A la graella de dalt s'hi mostren els resultats, recollits a través de l'enquesta, de la realització de la característica per part de les tres generacions analitzades.

Pel que fa a l'expressió *casa meu (teu/seu)*, entre la gent gran es manifesta de forma total: apareix en un 100% dels casos i és present a tots els informants. Entre els informants de 45 i 55 anys, la presència experimenta un petit descens: es manifesta en un 77,8% dels casos i un 86,7% dels enquestats la realitza. Pel que fa a la gent jove, d'entre 20 i 25 anys, la trobem en un 64,4% dels casos i és emprada pel 80% dels enquestats.

<i>Casa meu (teu/seu)</i>	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	80% d'enquestats	64,4% dels casos
2a franja (45-55 anys)	86,7% d'enquestats	77,8% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100% d'enquestats	100% dels casos

Observem, d'altra banda, que *casa meu* és la variant que ha tingut un percentatge més alt de realitzacions, seguida de *casa teu* i *casa seu* respectivament.

<i>Casa meu</i>	35 informants (87,5%)
<i>Casa teu</i>	29 informants (72,5%)
<i>Casa seu</i>	30 informants (75%)

Pel que fa a la no addició del morf /a/ als possessius que acompanyen sintagmes semitravats referits a noms de parentiu femenins, entre les persones d'entre 75 i 80 anys el tret es manifesta en un grau elevat: apareix en un 84% dels casos i és present a tots els informants. Entre els enquestats de 45 i 55 anys, la presència disminueix de forma lleu: la característica apareix en un 53,5% dels casos i un 80% dels enquestats la realitza. Entre

la gent jove, en canvi, apareix en un 29,3% dels casos i el 53,3% dels informants la presenta.

Podem comprovar, així doncs, que l'expressió *casa meu (teu/seu)* es conserva més que no pas la no addició del morf /a/ als possessius que acompanyen sintagmes referits a noms de parentiu femenins, ja que aquesta última experimenta un descens a la segona franja i, sobretot, a la primera.

No addició del morf /a/ als possessius que acompanyen sintagmes semitravats referits a noms de parentiu femenins	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	53,3% d'enquestats	29,3% dels casos
2a franja (45-55 anys)	80% d'enquestats	53,3% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100% d'enquestats	84% dels casos

Pel que fa al percentatge de realitzacions de cada sintagma particular, aquests són els resultats:

<i>Meu mare i seu mare</i>	28 informants (70%)
<i>Seu mare</i>	24 informants (60%)
<i>Teu àvia</i>	16 informants (40%)
<i>Seu filla</i>	8 informants (20%)

La característica dialectal *seua, meua i teua* s'ha registrat a la primera franja (2 informants, el 13,3%), però, sobretot, a la segona (9 informants, el 60%) i tercera franja (5 informants, el 50%), especialment en el cas dels sintagmes travats de noms de parentiu femenins. Així doncs, hi ha una vacil·lació entre *seu, meu i teu*, i *seua meua i teua* força accentuada en aquestes dues generacions.

4.6. Marcadors de negació *poc(a)* i *no...(pas)* i quantificador *gota*

Q6	Edat	Cas 1: Q6.1	Cas 2: Q6.2
F1P1 Isaac	(20 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota / gens	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F1P2 Berta	(20 anys)	no pas / gens	no pas
F1P3 Oriol	(20 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota / gens	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F1P4 Joan	(21 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P5 David	(21 anys)	poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P6 Ingrid	(22 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P7 Júlia	(22 anys)	poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P8 Núria	(22 anys)	poc(a) / no pas / gens	no pas
F1P9 Anna	(22 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P10 Ines	(22 anys)	poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P11 Andreu	(23 anys)	no pas / gens	no pas
F1P12 Albert	(23 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F1P13 Aina	(24 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	no pas
F1P14 Júlia	(24 anys)	poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F1P15 Mar	24 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	no pas
F2P1 Sílvia	(45 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a)...pas / no pas
F2P2 Joel	(45 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	poc(a)...pas / poc(a)
F2P3 Sergi	(45 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota / gens	poc(a)...pas / no pas
F2P4 Anna	(45 anys)	poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F2P5 Cristina	(46 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota / gens	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F2P6 Magda	(47 anys)	poc(a) / no pas / gota	poc(a)
F2P7 Rut	(48 anys)	poc(a)...pas / no pas / gens	poc(a) / no pas
F2P8 Albert	(49 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas
F2P9 Lluís	(49 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F2P10 Núria	(50 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gens	poc(a) / no pas
F2P11 Montse	(52 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a)...pas / poc(a)
F2P12 Tània	(52 anys)	no pas / gens	no pas
F2P13 Montse	(52 anys)	poc(a) / no pas / gota / gens	no pas
F2P14 Carme	(55 anys)	poc(a) / no pas / gota / gens	no pas
F2P15 Neus	(55 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota / gens	no pas
F3P1 Montse	(75 anys)	poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas
F3P2 Jaume	(75 anys)	poc(a) / no pas / gota	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F3P3 Joaquim	(75 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas
F3P4 Mercè	(75 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas
F3P5 Esteve	(76 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F3P6 Paquita	(76 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas
F3P7 Anna	(77 anys)	poc(a) / no pas / gota	no pas
F3P8 Josep	(78 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a)...pas / poc(a) / no pas
F3P9 Dolors	(79 anys)	poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas
F3P10 Pere	(79 anys)	poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota	poc(a) / no pas

Opcions possibles en el Cas 1: poc(a)...pas / poc(a) / no pas / gota / gens / no.

Opcions possibles en el Cas 2: poc(a)...pas / poc(a) / no pas / no.

A la graella de dalt s'hi mostren els resultats, recollits a través de l'enquesta, de la realització dels marcadors *gota* i els marcadors de negació *poc(a)* (amb *pas* opcional) i *no pas* per part de les tres generacions estudiades.

Cal remarcar que l'opció *no* no ha estat marcada enlloc, perquè cap dels informants no l'ha escollit com a una de les opcions més probables del que diria en la situació que se li proposava.

Marcador de negació <i>No...pas</i>	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	100%	100% dels casos
2a franja (45-55 anys)	100%	100% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100%	100% dels casos

Pel que fa al marcadors *poc(a)*, a la tercera franja la característica es manifesta en un grau elevat, apareix en un 95% dels casos, i és present a tots els informants. A la segona franja la presència de la característica es redueix molt lleument: apareix en un 73,3% dels casos i un 93,3% dels informants la presenta. En la primera franja, on es conserva plenament, un 86,7% dels informants la manifesta i apareix en un 76,7% dels casos.

Marcador de negació <i>Poc(a)</i>	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	86,7%	76,7% dels casos
2a franja (45-55 anys)	93,3%	73,3% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100%	95% dels casos

Si mirem el resultats pel que fa al marcadors *poc(a)* acompanyat de *pas*, tot i que té menys presència en general, també mostra tendència a la conservació.

Marcador de negació <i>Poc(a)...pas</i>	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	53,3%	36,7% dels casos
2a franja (45-55 anys)	66,7%	50% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100%	45% dels casos

El marcador quantificacional negatiu *gota* experimenta, tanmateix, un forta davallada en l'ús. La gent gran realitza la característica de forma total. Les persones d'entre 45 i 55 anys es troben en un estat de vacil·lació entre *gota* i la forma estàndard *gens*: el percentatge d'informants que realitzen el tret és del 60%, i, dins d'aquest percentatge hi ha casos de vacil·lació, en concret, 5 informants de 9. Dins els enquestats joves, només 3 informants, un 20%, recorre a *gota*, i dos d'aquests també es troben en una situació vacil·lant.

Quantificador <i>gota</i>	Percentatge d'enquestats que realitza el tret dialectal.	Percentatge de casos on apareix el tret dialectal.
1a franja (20-25 anys)	20%	20% dels casos
2a franja (45-55 anys)	60%	60% dels casos
3a franja (75-80 anys)	100%	100% dels casos

En suma, el marcador de negació *poc(a)* amb *pas* opcional es troba en un grau de conservació alt. De fet, 2 informants joves que no presenten cap altre tret dialectal, o gairebé cap altre, dels estudiats com ara l'informant F1P7 o l'F1P14 sí que presenten aquest marcador negacional. El quantificador *gota*, ara bé, està caient en desús.

5. Conclusions

L'estudi ha examinat l'evolució de diversos trets dialectals en el català septentrional de transició, focalitzant-se en la comarca del Pla de l'Estany i analitzant tres franges generacionals diferents. Aquesta investigació ha permès constatar un fenomen de canvi lingüístic transgeneracional significatiu, tot i que s'ha observat un grau de desdialectalització desigual entre els diferents trets estudiats.

En primer lloc, cal que repassem quines són les tres característiques que presenten una tendència clara de retrocés. Tenim, d'una banda, l'addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind. i 4, 5 Imp. Ind. del verb *ser* (ex. *soms*), realitzada només pel 20% dels informants joves. D'altra banda, tenim el final d'arrel en /b/ en 4, 5 Pres. Ind. i tot l'Imp. Ind. dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.] (ex. *correvem, riviem*), que pateix un descens pronunciat en l'ús, ja que només el 13,3% dels informants d'entre 20 i 25 anys ho realitza. La tercera característica dins aquesta categoria és el quantificador *gota*, emprat només pel 20% dels joves.

En segon lloc, tres de les característiques analitzades mostren una pèrdua en l'ús, però menys accentuada. És el cas de l'epítesi [k] o [t] en la 1a p. sing. del Pres. Ind. (ex. *càntot*), que és realitzada pel 40% dels informants joves. La tendència és similar pel que fa a la no addició del morf /a/ als possessius femenins (ex: *meu mare*), la qual presenta un 53,3% dels enquestats d'entre 20 i 25 anys. S'observa la mateixa dinàmica en el cas del marcador de negació *poc(a)...pas*, al qual recorren el 53,3% dels informants joves.

En tercer lloc, en són tres, les característiques que presenten poca tendència al canvi i mantenen un grau de vitalitat notable: l'epètesi posterior al morf d'infinitiu /t/ en determinats verbs de la subclasse verbal II (ex: *conèixre*), realitzat pel 80% dels informants de la primera franja (20-25 anys); l'expressió *casa meu (teu/seu)*, a la qual ha recorregut el 80% dels enquestats joves; i el marcador de negació *poc(a)*, realitzat pel 86,7% dels informants d'entre 20 i 25 anys.

A la taula següent posem de manifest els resultats obtinguts:

Tret/generació	1a franja (20-25 anys)	2a franja (45-55 anys)	3a franja (75-80 anys)	Tendència
Epítesi [k] o [t] en la 1a p. sing. del Pres. Ind. (<i>càntot</i>).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectals i estàndard. Presència baixa (40% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectals i estàndard. Presència mitjana (53,3% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectals i estàndard. Presència alta (100% inf.).	Pèrdua.
Epèntesi posterior al morf d'infinitiu /r/ en determinats verbs de la subclasse verbal II (<i>conèixre</i>)	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència alta (80% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència alta (80% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència alta (100% inf.).	Poca tendència al canvi.
Addició de /z/ als morfs /m/, /w/ de 4, 5 Pres. Ind.; 4, 5 Imp. Ind. del verb <i>ser</i> (<i>soms</i>).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència molt baixa (20% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència mitjana (53,3% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència alta (100% inf.).	Pèrdua accentuada.
Final d'arrel en /b/ en 4, 5 Pres. Ind. dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext.] (<i>correvem</i>).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o extensió velar. Presència molt baixa (13,3% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o extensió velar. Presència baixa (26,7% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal estudiada i extensió velar. Presència alta (70% inf.).	Pèrdua accentuada.
Final d'arrel en /b/ en l'Imp. Ind. dels verbs del subgrup [-w] de la subclasse verbal [II, +ext] (<i>riviem</i>).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard. Presència baixa (26,7% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal estudiada. Presència alta (80% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal estudiada. Presència alta (100% inf.).	Pèrdua accentuada.
Expressió <i>casa meu</i> (<i>teu/seu</i>).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o <i>meua</i> (<i>teua/seua</i>). Presència alta (80% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o <i>meua</i> (<i>teua/seua</i>). Presència alta (86,7% inf.).	Manteniment total (100% inf.).	Poca tendència al canvi.

No addició del morf /a/ als possessius femenins (<i>meu mare</i>).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o <i>meua (teua/seua)</i> . Presència mitjana (53,5% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o <i>meua (teua/seua)</i> . Presència alta (80% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectal i estàndard o <i>meua (teua/seua)</i> . Presència alta (100% inf.).	Pèrdua.
Marcador de negació <i>poc(a)</i> .	Coexistència amb la forma <i>poc(a)...pas</i> i <i>no...pas</i> . Presència alta (86,7% inf.).	Coexistència amb la forma <i>poc(a)...pas</i> i <i>no...pas</i> . Presència alta (93,3% inf.).	Coexistència amb la forma <i>poc(a)...pas</i> i <i>no...pas</i> . Presència alta (100% inf.).	Poca tendència al canvi.
Marcador de negació <i>poc(a)...pas</i> .	Coexistència amb la forma <i>poc(a)</i> i <i>no...pas</i> . Presència mitjana (53,3% inf.).	Coexistència amb la forma <i>poc(a)</i> i <i>no...pas</i> . Presència mitjana (66,7% inf.).	Coexistència amb la forma <i>poc(a)</i> i <i>no...pas</i> . Presència alta (100% inf.).	Pèrdua.
Quantificador <i>gota</i> .	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectals i estàndard. Presència molt baixa (20% inf.).	Coexistència/vacil·lació entre forma dialectals i estàndard. Presència mitjana (60% inf.).	Manteniment total (100% inf.).	Pèrdua accentuada.

En conclusió, partint de bibliografia existent pel que fa a la descripció del català septentrional de transició i la parla del Pla de l'Estany, aquest estudi s'ha encaminat cap a la generació més jove amb la intenció d'analitzar els canvis en la parla derivats de la transició generacional. L'estudi posa de manifest la pèrdua progressiva dels trets característics: les dades recollides demostren que hi ha una preservació relativa dels trets dialectals amb una davallada notable en l'ús de bona part dels trets analitzats.

6. Bibliografia

- ADAM, Montserrat. 2006. *El català septentrional de transició: nova visió des de la morfologia*. 58 vol. Institut d'Estudis Catalans.
- ADAM, Montserrat. 2006. «Les formes de la primera persona del present d'indicatiu cànloc i cànlot». *Actes del Tretzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Abadia de Montserrat.
- BANDRÉS, Núria M. 2015. *Aproximació a l'ús actual de cinc trets dialectals propis del català septentrional de transició a l'àrea del Baix Empordà i en tres generacions*. Universitat de Barcelona.
- CAMPMANY, Elisenda. 2018. *Diferències fonològiques entre diversos estils de parla al català central septentrional*. Universitat de Barcelona.
- COROMINES, Joan. 1954. *El que s'ha de saber de la llengua catalana*. Palma de Mallorca: Moll.
- CORTADELLAS, Laura. 2014. *Aproximació a l'ús de quatre trets dialectals del parlar gironí en una generació de La Bisbal d'Empordà*. Universitat de Barcelona. [Treball de fi de grau].
- ENCICLOPÈDIA CATALANA. 2023. *El Pla de l'Estany*. [Recuperat el gener de 2024].
<<https://www.enciclopedia.cat/comarques-de-catalunya/el-pla-de-lestany>>
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA. 2023. *Padró municipal d'habitants, Pla de l'Estany, 2022*. [Recuperat el gener de 2024].
<<https://www.idescat.cat/pub/?id=pmh&n=9548&geo=com:28>>
- JULIÀ, Joan. 1986. «Algunes notes sobre el parlar de Cornellà de Terri». *Cornellà de Terri: pregons i estudis*. Pàg. 129–139.
- LLOP, Ares. 2016. «La negació en els parlars pirinencs centrals. Sintaxi de la partícula emfàtica cap». *Llengua & Literatura*, (26). Pàg. 31–60.
- MONTURIOL, Joaquim; DOMÍNGUEZ, Eloi. 2001. *El parlar de la Garrotxa*. Ràdio Olot.
- PLATAFORMA PER LA LLENGUA. 2023. *InformeCAT 2023: 50 dades sobre la llengua catalana*. [Recuperat el gener de 2024].
<https://www.plataforma-llengua.cat/media/upload/pdf/informecat-2023-web_314_11_2478.pdf>

ROSSICH, Albert. 1996. «Un tipus de frase negativa del nord-est català». *Els Marges: revista de llengua i literatura*. Pàg. 109–115.

SALA, Ernesta. 1983. *El parlar de Cadaqués*. Diputació Provincial.

SOLÀ, Joan; MASCARÓ, Joan; PÉREZ, M. 2002. *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Editorial Empúries.

VENY, Joan. 1978. *Els parlars*. Barcelona: Dopesa.

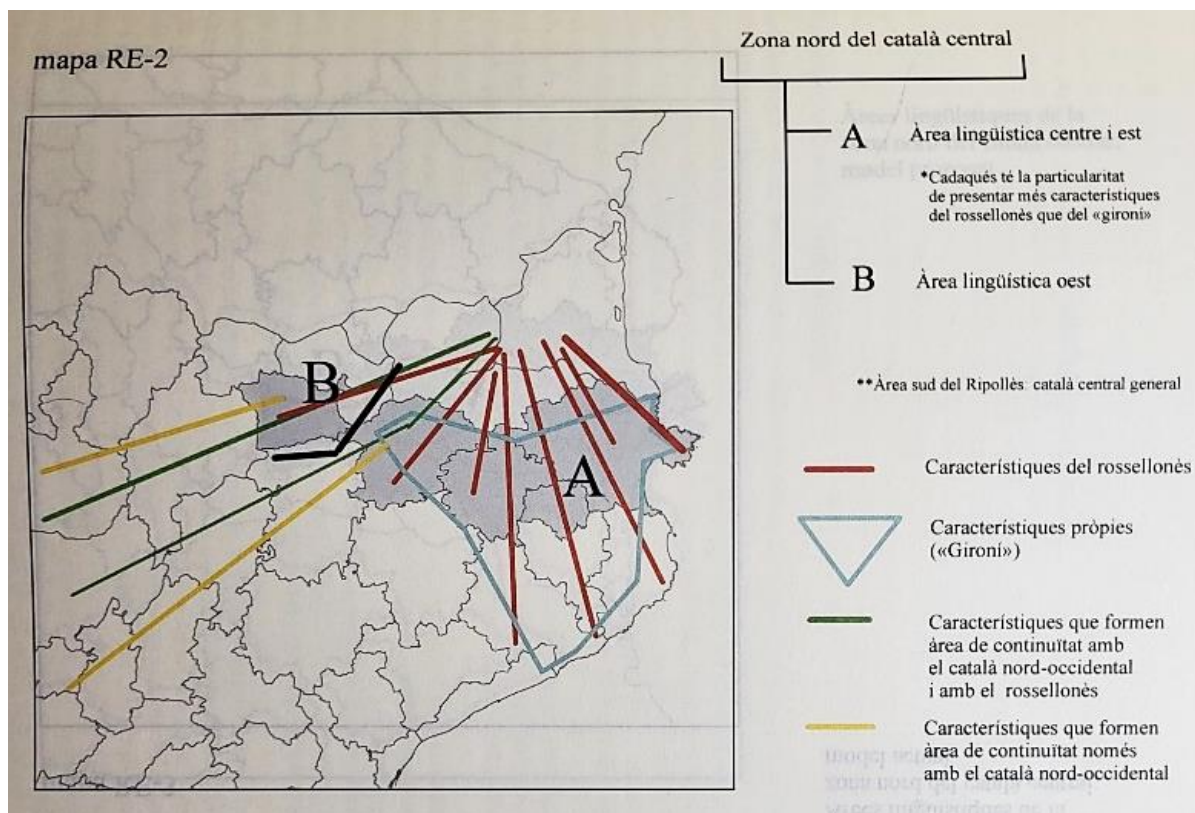
VENY, Joan. 1982. *Els parlars Catalans: Síntesi de dialectologia*. 12a ed., «corregida i augmentada», Palma de Mallorca: Moll. [3a edició de l'obra de 1978].

VENY, Joan; MASSANELL, Mar. 2015. *Dialectologia catalana. Aproximació pràctica als parlars catalans*. Edicions Universitat Barcelona.

VENY, Joan; PONS, Lúdia. 1998. *Atles lingüístic del domini català: etnotextos del català oriental*. 1 vol. Institut d'Estudis Catalans.

7. Annexos

7.1. Annex I: mapa de la proposta d'Adam pel que fa a les àrees lingüístiques de la zona nord del català central.

Mapa RE-2. Adam, 2006, pàg. 417.